

Кръгла маса за войната в Украйна

Благовест Нягулов

доктор, доцент в Института за исторически изследвания на Българската академия на науките, бул. „Шипченски проход“, № 52, бл. 17, София, България,
e-mail: bnjagulov@gmail.bg

Roundtable about the war in Ukraine

Blagovest Njagulov

Doctor, Associate Professor at the Institute for Historical Studies of the Bulgarian Academy of Sciences, boulevard “Shipchenski prohod”, № 52, block 17, Sofia, Bulgaria, e-mail: bnjagulov@gmail.bg

На 27 май т. г. в Института за исторически изследвания (ИИСТИ) на Българската академия на науките (БАН) се проведе кръгла маса „Руско-украинската война и България през погледа на историците“. На пръв поглед болезнено актуалната тема за хибридната и конвенционална неприключила война на Русия срещу Украйна (2014–2022), която присъства в медиите, в коментарите на политици и политолози, в националните дискурси и световната политика, не би трябвало да е присъща за историците. Защото те изследват предимно завършили исторически процеси и минали събития чрез критичен анализ на достатъчно и автентични извори. Но ако настоящето не може да бъде разбрано и обяснено без да познаваме миналото, погледът на историците към най-голямото съвременно предизвикателство спрямо досегашния световен ред става необходим и полезен. Именно историческите познания и анализ дават възможност да се открият корените, причините и предпоставките за войната, а също така и да се потърсят аналогии в историята, които биха допринесли за най-близкото до реалностите тълкуване на случващото се днес пред нашите

очи. Същевременно, кръглата маса беше и тест дали учените могат да надмогнат лични пристрастия и емоции като запазят академичния тон по отношение на една остро конфликтна тема, която впрочем разделя общественото мнение в България.

Кръглата маса беше открита с кратко слово от директора на ИИСТИ проф. Даниел Вачков, който изтъкна, че ако моралният победител във войната в лицето на жертвата и моралният победен в лицето на агресора са вече известни, в действителност няма да има победители защото всички ще са потърпевши от тази безумна война. Един от поводите за организиране на форума беше присъствието в института на двама наши колеги от Харковския национален университет “Василий Каразин“, които имат най-голям принос за създаването и успехите на функциониращия от 2005 г. към университета Център по българистика и балкански изследвания „Марин Дринов“. Историците проф. Михаил Станчев и доц. Сергей Страшнюк говориха за „историческите корени и причини за руско-украинското противопоставяне през ХХІ век“. Те изнесоха малко известни данни за превратната историческа съдба на днешните украински земи и украинската нация в интерпретации, които опровергават проруските версии, разпространявани и изучавани и в България, особено до 1989 г. Други двама украински учени историци и преподаватели по политически науки – проф. Анатолий Круглашов от Черновицкия национален университет “Юрий Федкович” и проф. Игор Тодоров от Ужгородския национален университет, които участваха в кръглата маса дистанционно, направиха връзката между миналото и настоящето. Темите на техните изказвания бяха съответно „идеология и практика на руския ретро-империализъм“ с оглед целите и цената на войната, и „руските пропагандистки наративи за агресията срещу Украйна“.

Второто заседание на кръглата маса разшири темата отвъд руско-украинските акценти. Проф. Николай Червенков, който е първи ректор на Тараклийския университет и почетен председател на Научното дружество на българистите в Република Молдова, представи факти относно уязвимото

положение на тази република в условията на бушуващата в нейно съседство война и мерките, които предприема нейното правителство. Вътрешните дебати за геополитическата ориентация на страната към Запада или към Русия, които се наблюдаваха и в Украйна до 2014 г., стихват пред реалностите на пряката военна агресия. Изказването на доц. Благовест Нягулов от ИИСтИ беше посветено на проблематиката на българското малцинство в Украйна и нейното място в политиката на България в периода на руско-украинския конфликт след 2014 г. до наши дни. Засилената украинизация и стихията на войната безспорно активират политиката на българската държава към тази част на диаспората, но и действат като лакмус, който разкрива дълбоките разделения спрямо геополитическите избори както в България, така и сред етническите българи в Украйна. Накрая, доц. Теодоричка Готовска представи и коментира пряко свързано с темата на кръглата маса немскоезично изследване за историята и “неравноправните“ отношения между „братските“ народи на руснаци и украинци от средните векове до наши дни (Andreas Kappeler. Ungleiche Brüder: Russen und Ukrainer vom Mittelalter bis Gegenwart, Verlag C. H. Beck, 2017. 3 Auflage 2022).

В дискусиите бяха коментирани с академичен тон и с различни интерпретационни акценти историографски, политически, международни, бежански и други аспекти на голямата тема. Част от изказванията бяха онагледени с мултимедийни презентации, в които историята присъстваше наред с съвремието, а някои от слайдовете демонстрираха и разрушителните последици от войната. Без да изчерпва една тема, която занапред ще бъде важен обект на интердисциплинарни изследвания, форумът внесе своя принос в нейното историко-политологическо осветляване.

Дата на подаване на материали в редакцията – 18 април 2022 г.